

DATO: 28.06.2024

Sagsnr.2024-217

K E N D E L S E

Sagens parter:

I denne sag har [klager] klaget over advokat [indklagede], [by].

Klagens tema:

[Klager] har klaget over advokat [indklagedes] salær på 20.625 kr. inkl. moms i forbindelse med en lejeretlig sag.

Datoen for klagen:

Klagen er modtaget i Advokatnævnet den 16. januar 2024.

Sagsfremstilling:

Advokat [indklagede] bistod [klager] som lejer med en retssag om bl.a., hvorvidt en lejeaftale var tidsbegrænset. [Klagers] datter, [X], varetog korrespondancen i sagen.

I e-mail af 6. august 2021 til advokat [indklagede] fremsendte [X] lejekontrakt og redegjorde for sagen, herunder [klagers] ønske om at blive boende i lejeboligen, selvom udlejer ønskede hendes fraflytning og gjorde gældende, at lejeaftalen var tidsbegrænset.

Ved e-mail af 8. august 2021 til [X] fremsendte advokat [indklagede] ordrebekræftelse med opdrags- og prisoplysninger, hvorved han redegjorde for sin opfattelse af sagen, herunder muligheden for at opnå en tilsidesættelse af klausulen om tidsbegrænsning i lejekontrakten. Han anførte, at hvis [klager] ønskede hans bistand til sagen, ville han indledningsvis kontakte udlejer for at opnå indblik i dennes opfattelse af sagen og for at rekvirere eventuelt bevismateriale, så de i fællesskab kunne beslutte, om sagen skulle indbringes for boligretten. Han bemærkede, at ejendommen var sat til salg, og at udlejer muligvis ville indbringe sagen for fogedretten med henblik på udsættelse af [klager] efter den 1. oktober 2021, og derfor skulle der reageres hurtigt i sagen. Endvidere oplyste han bl.a.:

"Jeg afregner honorar efter medgået tid med en timetakst á kr. 2.000 ekskl. moms/2.500 inkl. moms. Jeg vil skønne, at jeg skal bruge 2-4 timer på den indledende korrespondance med udlejer (fase 1). Hvis vi bliver enige om at indbringe sagen for Boligretten, har din mor mulighed for at få dækket advokatombkostninger via retshjælp (typisk tilknyttet indboforsikring) eller fri proces (hvor staten betaler sagens omkostninger, hvis din mors årlige indtægt ikke oversteg kr. 344.000 sidste år)."

Ved e-mail af samme dato, den 8. august 2021, til advokat [indklagede] bekræftede [X], at han skulle påbegynde sagen og kontakte udlejer.

I e-mail af 10. august 2021 til udlejer redegjorde advokat [indklagede] for [klagers] opfattelse af sagen og bad udlejer bekræfte, at lejeaftalen var tidsbegrænset.

Den 18. og 24. august 2021 pågik e-mailkorrespondance mellem [X] og advokat [indklagede] vedrørende bl.a. sagens status. Advokat [indklagede] spurgte, om [klager] havde retshjælpsdækning eller var berettiget til fri proces, og han bemærkede, at hvis det sidste var tilfældet, skulle han bruge hendes årsopgørelse. Han bemærkede, at retshjælp gik forud for fri proces og bad dem undersøge, om [klager] havde retshjælp. [X] ses ikke at have besvaret spørgsmålet om retshjælpsdækning.

Det fremgår af sagen, at advokat [indklagede] på vegne af [klager] ansøgte Civilstyrelsen om fri proces den 7. september 2021.

Samme dato, den 7. september 2021, anlagde advokat [indklagede] sagen ved boligretten ved Retten i [by] med påstand om, at udlejer skulle anerkende, at vilkåret om tidsbegrænsning var ugyldigt, således at lejeaftale skulle anses som tidsbegrænset.

Ved faktura af 16. september 2021 opkrævede advokat [indklagede] et salær på 8.125 kr. inkl. moms hos [klager] for juridisk rådgivning og korrespondancen med sagens parter vedrørende tidsbegrænset lejekontrakt, idet han henviste til en aftale og e-mail af 8. august 2021. Han bemærkede, at salæret for boligretssagen forventedes dækket ved fri proces.

Det fremgår, at sagen også blev behandlet ved fogedretten. Parterne har ikke fremlagt en afgørelse fra fogedretten eller oplyst nærmere herom.

Ved kendelse af 4. november 2021 fastslog Retten i [by] bl.a., at sagens værdi skulle fastsættes til 1 års leje, jf. retsplejelovens § 401, stk. 3, 3. pkt., og fastsatte på den baggrund sagens værdi til under 50.000 kr., hvorfor sagen skulle behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 39 om småsager, jf. retsplejelovens § 400, stk. 1.

Det fremgår af sagen, at Civilstyrelsen meddelte fri proces den 17. december 2021. Meddelelsen herom er ikke fremlagt for Advokatnævnet.

Ved retsbog af 25. marts 2022 fastholdt Retten i [by], at sagen skulle behandles som en småsag, jf. retsplejelovens kapitel 39.

I e-mail af 20. juli 2022 til [X] skrev advokat [indklagede] som opfølgning på en telefonsamtale samme dato, at det ikke var lykkedes at bringe boligretssagen ud af småsagsprocessen, og at der var blevet meddelt fri proces til sagen. Endvidere skrev han bl.a.:

"Jeg har tjekket op på, hvad jeg kan forvente at få dækket af staten, og det er mellem 4.000– 6.500 ekskl. moms for deltagelse i en hovedforhandling á en varighed på 2-3 timer. Jeg har aldrig taget under kr. 20.000 - 25.000 ekskl. moms for at gå i Retten. Det kan advokater generelt ikke, fordi en retssag er forbundet med rigtig meget arbejde.

Håber derfor du godt kan se, at jeg ikke kan få det til at hænge sammen økonomisk, især når jeg også skal afholde transport- og hotelomkostninger. Det bliver en ren underskudsforretning, og derfor har jeg ikke økonomisk incitament til at gå i Retten med denne sag.

Som jeg nævnte under telefonsamtalen, bliver vi derfor nødt til at nå til en enighed om et honorar for mit hidtidige arbejde og det arbejde, jeg skal lave indtil vi går i Retten (hovedforhandlingen). Jeg kan ikke gøre det for under 10.000 ekskl. moms. Hvis jeg er heldig at få dækket 6.500 ekskl. moms fra staten, er det stadig langt under hvad jeg normalt tager for at gå i Retten, og jeg skal – som nævnt – oveni købet dække visse omkostninger af egen lomme.

Hvis du/din mor synes 10.000 ekskl. moms er et urimeligt honorar, skal du være velkommen til at forsøge med andre advokater. Og hvis I finder en, der kan gøre det billigere, skal I blot lade vedkommende overtage sagen. No hard feelings fra min side. Du og din mor kan i princippet også tage sagen selv, dvs. uden advokat (men det vurderer jeg kan være risikabelt). I begge tilfælde, vil jeg dog tillade mig at lave en slutfaktura på kr. 5.000 ekskl. moms for mit hidtidige arbejde, og ikke mere.

Som talt om, må du gerne tale med din mor i aften/i morgen og give en tilbagemelding om hvad I beslutter jer for. Meget gerne i morgen, da jeg går på ferie tidlig fredag."

Det kan udledes af sagen, at [klager] og advokat [indklagede] herefter besluttede, at han fortsat skulle repræsentere hende under sagen.

Ved fakturaer af 15. august 2022 og 19. februar 2023 opkrævede advokat [indklagede] salær på henholdsvis 6.250 kr. og 6250 kr. inkl. moms hos [klager] for foreløbig bistand i boligretssagen og efter aftale herom.

Ved dom af 16. marts 2023 fandt Retten i [by], at den tidsbegrænsede lejeaftale gældende fra den 1. oktober 2020 til den 1. oktober 2021 var tilstrækkeligt begrundet i udlejers forhold, jf. lejelovens § 173, stk. 3, og udlejer blev frifundet.

Det fremgår af sagen, at advokat [indklagede] sendte en faktura til retten den 5. juni 2023, og at retten ved omkostningsafgørelse af 12. maj 2023 tilkendte advokat [indklagede] et salær på 15.068,75 kr. inkl. moms. Afgørelsen og fakturaen er ikke fremlagt for Advokatnævnet.

Ved dom af 4. oktober 2023 stadfæstede [landsret] dommen afsagt af boligretten.

I e-mail af 19. december 2023 til [X] meddelte [klagers] retshjælpsforsikring bl.a., at advokat [indklagede] kunne opgøre sit arbejde og foretage en efteranmeldelse af sagen.

Senere samme dato, den 19. december 2023, videresendte [X] e-mailen fra retshjælpsforsikringen til advokat [indklagede] og bad ham rette henvendelse til forsikringen.

I perioden fra den 21. december 2023 til den 2. januar 2024 pågik e-mailkorrespondance mellem advokat [indklagede] og retshjælpsforsikringen, som meddelte dækningstilsagn til by- og landsretssagen efter reglerne om småsagsprocessen og gældende forsikringsvilkår. Forsikringen bemærkede bl.a., at der alene var dækning for udgifter til hovedforhandlingen ved byretten, pålagte sagsomkostninger til modparten og retsafgifter, og at han ikke skulle tilbagebetale det opkrævede salær efter de foreliggende fakturaer, som var afregnet ved [klagers] egenbetaling. Samtidig bad forsikringen ham om at meddele Civilstyrelsen, at forsikringen dækkede hovedforhandlingen i byretssagen, de pålagte sagsomkostninger og eventuel retsafgift, således at styrelsen kunne rette krav mod forsikringen herom. Forsikringen meddelte, at der var dækning for hans udlæg til ankesagsafgiften, men ikke til hans salær for landsretssagen, idet sagen var

behandlet efter småsagsprocessen. Forsikringen tilkendegav også, at den ville betale sagsomkostningerne til modparten efter landsrettens afgørelse.

Ved e-mail af 22. december 2023 til Retten i [by] fremsendte [X] de fakturaer, som advokat [indklagede] havde udstedt og anmodede om rettens stillingtagen til, om det opkrævede salær var berettiget, når [klager] var bevilget fri proces.

I e-mail af 22. december 2023 til advokat [indklagede] anførte [X] bl.a., at byretten havde meddelt telefonisk, at han skulle tilbagebetale det opkrævede salær til [klager], idet sagen var dækket af fri proces, hvilket også omfattede det forudgående arbejde, og hun bad ham indberette sin arbejdstid til retten.

Ved e-mail af 26. december 2023 til Civilstyrelsen skrev advokat [indklagede] bl.a., at [klager] efter at være blevet bevilget fri proces var blevet bekendt med, at hun havde en retshjælpsforsikring, som havde meddelt dækningstilsagn til boligretssagen. Han orienterede om e-mailkorrespondancen med retshjælpsforsikringen og henviste til bl.a. omkostningsafgørelsen.

Ved e-mail af 2. januar 2023 til [X] skrev Retten i [by] bl.a.:

"Som svar på din mail af 22. december 2023 kan retten oplyse, at efter retsplejelovens § 334, stk. 5, 1. pkt., fremgår det, at den beskikkede advokat ikke må modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten.

[...]

Hvorvidt den beskikkede advokat må modtage honorar i henhold til de fakturaer, som er udstedt, afhænger af om karakteren af det arbejde, som er udført forud for bevillingen til fri proces, anses for arbejde omfattet af bevillingen til fri proces.

Du skal kontakte den beskikkede advokat og forhøre om det udførte arbejde var omfattet af den fri proces."

Den 2. og 3. januar 2024 pågik e-mailkorrespondance mellem [X] og advokat

[indklagede], som oplyste bl.a., at retshjælpsforsikringen "på bagkant" havde givet dækningstilsagn til hovedforhandlingen. [X] fastholdt, at han skulle tilbagebetale salæret, idet fri proces også omfattede arbejde udført før hovedforhandlingen, og hun bemærkede bl.a., at han havde dobbeltfaktureret for sit arbejde, idet han også havde modtaget salær tilkendt af retten. Advokat [indklagede] svarede bl.a., at hun ikke havde oplyst retten om, at sagen var omfattet reglerne om småsager, således at fri proces alene dækkede salær for hovedforhandlingen, og at han derfor også var berettiget til at opkræve salær for sit arbejde forud for hovedforhandlingen.

Parternes påstande og anbringender:

Klager:

[Klager] har påstået, at advokat [indklagedes] salær på 20.625 kr. inkl. moms, som er opkrævet direkte hos hende, skal bortfalde, og har til støtte herfor særligt gjort gældende, at sagen var omfattet fri proces.

Endvidere har [klager] gjort gældende bl.a., at retten har tilkendegivet, at der ikke var egenbetaling af salær, når sagen var omfattet af fri proces, og at retten har opfordret hende til at klage til Advokatnævnet.

Indklagede:

Advokat [indklagede] har påstået godkendelse af salæret og har til støtte herfor bl.a. gjort gældende, at det opkrævede salær er rimeligt, og at den del af salæret, som blev opkrævet direkte hos [klager], skete efter aftale og alene angik arbejdet med sagens forberedelse, hvilket er foreneligt med gældende regler om fri proces i småsager.

Endvidere har advokat [indklagede] gjort gældende bl.a., at fakturaen af 16. september 2021 på 8.125 kr. inkl. moms dækker over det indledende arbejde med vurdering af sagen, herunder indledende korrespondance med modparten, hvilket [klager] blev oplyst om ved ordrebekræftelse af 8. august 2021. Af denne fremgår bl.a., at salæret ville blive afregnet efter medgået til en timetakst på 2.500 kr. inkl. moms, og at der estimeret skulle anvendes 2-4 timer på den indledende korrespondance med udlejer.

Advokat [indklagede] har gjort gældende, at han anlagde sagen ved boligretten ud fra den forudsætning, at sagen kunne behandles efter den almindelige civile retsplejes former og ikke som en småsag. Imidlertid besluttede boligretten ved kendelse 4. november 2021, at sagen skulle behandles som en småsag. Derfor indgik han ved e-mail af 20. juli 2022 aftale med [klager] om, at han måtte opkræve 10.000 kr. ekskl. moms, og ved fakturaer af 15. august 2022 og 19. februar 2023 opkrævede han i alt 12.500 kr. inkl. moms.

Derudover har advokat [indklagede] gjort gældende, at han var berettiget til at indgå en salæraftale med [klager] for den del af hans arbejde, som vedrørte sagens forberedelse. Det er gjort gældende, at en bevilling af fri proces i en småsag alene omfatter hovedforhandlingen, og at en beskikket advokat i en sådan sag er berettiget til at opkræve salær for sagens forberedelse. Til støtte herfor har advokat [indklagede] henvist til bl.a. præsidenterne for Vestre landsret og Østre Landsrets notat om dækning af udgift til advokat m.fl. i hovedforhandlede småsager af 20. december 2022, Fri proces Retshjælp af Astrid Mavrogenis, 2012, 1. udgave, side 230-232, og U.2009.2013V.

Advokat [indklagede] har anført, at han i øvrigt er fuldt bekendt med, at han ikke ville være berettiget til at opkræve salæret efter fakturaerne af 15. august 2022 og 19. februar 2023, hvis boligretssagen var blevet behandlet efter den almindelige civile retsplejes former, dvs. uden for småsagsprocessen. Det er i øvrigt anført, at han ikke har modtaget salær for sagens behandling ved landsretten, og at han forud for sagen ikke var orienteret om, at [klager] havde retshjælpsdækning. Dette blev derfor tildelt på bagkant, selvom han ved e-mail af 18. august 2021 til [X] havde oplyst, at retshjælpsdækning "gik forud for" fri proces.

Advokatnævnets behandling:

Sagen har været behandlet på et møde i Advokatnævnet med deltagelse af 7 medlemmer.

Nævnets afgørelse og begrundelse:

Efter retsplejelovens § 126, stk. 2, må en advokat ikke kræve højere salær for sit

arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt.

Det opkrævede salær skal ses i forhold til bl.a. sagens betydning og værdi for klienten, sagens udfald, arten og omfanget af det arbejde, advokaten har udført, og det med sagen forbundne ansvar.

Det følger af retsplejelovens § 334, stk. 5, 1. pkt., at en beskikket advokat ikke må modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten.

På baggrund af forarbejderne til retsplejelovens bestemmelser om småsagsprocessen, jf. betænkning 1436/2004, s. 458-59, og bemærkningerne til lovforslaget om ændring af retsplejeloven (2005/1 LSF 168), pkt. 8.2.7, finder Advokatnævnet, at småsagsprocessens særlige karakter indebærer, at beskikkelsen af en advokat i en småsag med fri proces som det altovervejende udgangspunkt alene vedrører selve hovedforhandlingen, og at advokaten i en småsag med fri proces derfor sædvanligvis ikke er afskåret fra at kunne opkræve salær direkte hos klienten for de øvrige arbejder forbundet med sagens behandling, hvor advokaten ikke er beskikket.

Der foreligger ikke sådanne helt særlige omstændigheder i sagen, som giver anledning til at lægge til grund, at bevillingen af fri proces også omfattede arbejde udført uden for hovedforhandlingen.

Hvis advokatens vederlag i en småsag skal udredes ved fri proces, skal advokaten på en klar og entydig måde orientere sin klient om principperne for fastsættelse af vederlaget og om konsekvenserne for klienten, herunder om eventuel egenbetaling for bl.a. sagens forberedelse, idet fri proces alene dækker selve hovedforhandlingen.

Advokatnævnet finder, at advokat [indklagede] ved e-mail af 20. juli 2022 til [X] afgav tilstrækkelig prisoplysning om, at fri proces alene omfattede selve hovedforhandlingen, og at hans øvrige salær for sagens behandling skulle afregnes ved [klagers] egenbetaling.

Henset til at advokat [indklagede] bistod [klager] med bl.a. e-mailkorrespondance med udlejeren forud for anlæg af boligretssagen og med gennemgang af sagen samt med sagens forberedelse for boligretten, og den salæraftale, der var indgået mellem advokat [indklagede] og [klager], finder Advokatnævnet, at salæret på 20.625 kr. inkl. moms, der blev opkrævet direkte hos [klager], er rimeligt.

Det opkrævede salær kan på denne baggrund ikke anses for urimeligt, jf. retsplejelovens § 126, stk. 2, og Advokatnævnet godkender derfor salæret.

Herefter bestemmes:

Advokat [indklagedes] salær på 20.625 kr. inkl. moms godkendes.

På nævnets vegne

Ole Hasselgaard